Tweede Kamer der Staten-Generaal 2

Vergaderjaar 2014–2015 Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2883

Vragen van het lid **Voordewind** (ChristenUnie) aan de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en de Staatssecretaris van Economische Zaken over *de impact van certificering op arbeidsomstandigheden van werknemers in de landbouwsector in ontwikkelingslanden* (ingezonden 16 juni 2015).

Antwoord van Minister **Ploumen** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking), mede namens de Staatssecretaris van Economische Zaken (ontvangen 14 juli 2015)

Vraag 1
Bent u bekend met het rapport *Goodness Guaranteed* van de Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen (SOMO) naar de impact van certificeringen op arbeidsomstandigheden van werknemers in de landbouw in ontwikkelingslanden?[1]

Antwoord 1
Ja. Een belangrijke conclusie in het onderzoek van SOMO is dat certificering een positieve invloed heeft op naleving van arbeidsnormen. Maar tevens geeft het onderzoek aan dat bepaalde keurmerken betere resultaten boeken dan andere. Hoe strikter de controle, hoe beter de impact. Het onderzoek geeft aanbevelingen voor de verbetering van de controles door keurmerken ten aanzien van naleving van arbeidsnormen.

Vraag 2
Bent u bereid om met Nederlandse supermarkten in gesprek te gaan om het gebruik van duurzaamheidscertificeringen te laten toenemen, vooral bij huismerkartikelen?

Antwoord 2
Staatssecretaris van Economische Zaken spreekt met de Alliantie Verduurzaming Voedsel, waar de Nederlandse supermarkten ook in vertegenwoordigd zijn. De Alliantie heeft samen met het Ministerie van Economische Zaken een agenda opgesteld om de duurzaamheid van de gehele voedselketen op negen duurzaamheidsthema's, waaronder arbeid, te verhogen. Deze inzet is gericht op alle merken, ook huismerken. Supermarkten werken zo gezamenlijk

[1] http://www.somo.nl/news-nl/goodness-guaranteed

ah-tk-20142015-2883
ISSN 0921 - 7398
's-Gravenhage 2015

aan ketenverduurzaming, onder andere door het vergroten van het aanbod van producten met keurmerken die mede zijn gericht op verbetering van arbeidsomstandigheden. Denk hierbij aan UTZ certified, Fairtrade, RSPO, RTRS, Rainforest Alliance.
Daarnaast hanteren alle supermarkten BSCI *(Business Social Compliance Initiative)* of een gelijkwaardige gedragscode voor producten uit risicogebieden (vooral in Afrika, Zuid-Amerika, India). BSCI is een gedragscode ter verbetering van de arbeidsomstandigheden. BSCI verwacht van de leden en hun leveranciers een verbeterplan gericht op toekomstige aansluiting bij de normen van de International Labour Organisation (ILO). BSCI is evenwel niet in het onderhavige onderzoek van SOMO meegenomen.

Vraag 3
Bent u bereid in te zetten op het versterken van de duurzaamheidsstandaarden door middel van betere controles op arbeidsomstandigheden, meer rechtsbesef bij werknemers, leefbaar loon, vakbondsvrijheid en een veilige en gezonde werkomgeving, bijvoorbeeld via de internationale certificeringsorganisatie ISEAL?

Antwoord 3
Zie antwoord op vraag 5.

Vraag 4
Bent u het er mee eens dat een keuze van supermarkten voor duurzaam gecertificeerde producten een hele goede stap is voor bepaalde productgroepen, maar dat supermarkten ook actieve *due diligence* moeten verrichten over de breedte van hun aanbod en daarover transparant dienen te zijn, bijvoorbeeld met behulp van de kennis van het *Sustainability Consortium*? Hoe gaat u hen daartoe stimuleren?

Antwoord 4
Er zijn verschillende systemen, zoals *The Sustainability Consortium* (TSC), die supermarkten helpen de risico's in kaart te brengen binnen de verschillende ketens en leveranciers te sturen op verdere verduurzaming. Arbeidsomstandigheden zijn daar een belangrijk aandachtspunt. De keuze van supermarkten voor certificering is een concrete invulling van hun ketenverantwoordelijkheid (*due diligence*). Zoals de OESO-richtlijnen voorschrijven, gebruiken bedrijven hierbij hun inkoopmacht om negatieve impact in de keten te minimaliseren, en positieve impact te vergroten. Met TSC heeft de Alliantie Verduurzaming Voedsel bij het Ministerie van Economische Zaken een aanvraag ingediend voor publiek-private samenwerking met het doel om het TSC-systeem te versterken.

Vraag 5
Bent u bereid het verbeteren van de meerwaarde en prestaties van certificeringen en de impact van certificeringen op de arbeidsomstandigheden in de landbouw te ondersteunen? Zo ja, op welke manier?

Antwoord 5 (tevens antwoord op vraag 3)
De impact en effectiviteit van certificering wordt al langer onderzocht, zeker ook binnen ISEAL, de internationale koepelorganisatie voor duurzaamheidsstandaarden en keurmerken. De Nederlandse overheid hecht belang aan dergelijk onderzoek en beschouwt het recente SOMO onderzoek als een bijdrage aan de internationale onderzoekspraktijk. Van keurmerkeigenaren en andere partijen die duurzaamheidsstandaarden ontwikkelen en beheren mag worden verwacht dat zij kennis nemen van het SOMO onderzoek en hun voordeel doen met de aanbevelingen van SOMO. Dat is immers in het belang van de keurmerken.
Duurzaamheidskeurmerken en -standaarden zijn meestal private, internationale initiatieven, die idealiter een multistakeholderstructuur kennen. Het zijn in eerste instantie de betrokken stakeholders (zoals industrie, de vakbonden en NGOs) die moeten aandringen op verbetering van de private standaarden en op versterking van de toetsing. ISEAL draagt bij aan een effectieve, gecoördineerde aanpak van duurzaamheidsvraagstukken bij certificering door eigenaren van duurzaamheidsstandaarden een platform voor samenwerking te bieden.

De Nederlandse overheid kan incidenteel dit proces versterken. Zo ontvangt ISEAL sinds kort subsidie voor het beter implementeren van de standaard van leefbaar loon/leefbaar inkomen in een zestal bestaande keurmerken, te weten FairTrade, Utz, RainforrestAlliance, FSC, Good Weave en SAI.
De Nederlandse overheid beschouwt duurzaamheidskeurmerken niet als doel, maar als één van de in te zetten middelen om toeleveringsketens te verduurzamen. Met ondersteuning via onder andere Initiatief Duurzame Handel (IDH) en Solidaridad wordt gewerkt aan verduurzaming, met een focus op multi-stakeholder samenwerking. Naast de duurzaamheidskeurmerken zet Nederland ook in op versterking van overheidsinstanties en lokale maatschappelijke organisaties in de huidige risicolanden om goede arbeidsomstandigheden en een leefbaar inkomen op de lange termijn te waarborgen.

Vraag 6
Hoe gaat u ervoor zorgen dat het gebruik van de Sociale Voorwaarden in het duurzaam inkoopbeleid beter tot uitvoering wordt gebracht? Op welke manier wilt u de kwaliteit van de officieel goedgekeurde keteninitiatieven (binnen het beleid van de Sociale Voorwaarden) helpen te verbeteren?

Antwoord 6
In 2014 is de toepassing van de internationale sociale voorwaarden binnen de rijks-inkoop geëvalueerd. Een belangrijke aanbeveling in het evaluatierapport is om de sociale voorwaarden in lijn te brengen met de OESO-richtlijnen. De Minister voor Wonen & Rijksdienst heeft aan de Kamer toegezegd om na te gaan op welke wijze dat kan geschieden voor de rijks-inkopen. In het licht van dit onderzoek wordt ook bezien op welke manier met de kwalificatie van keteninitiatieven wordt omgegaan. Tot nu toe is uitgegaan van de veronderstelling dat de multistakeholderstructuur de waarborg zou moeten bieden voor de kwaliteit van de keteninitiatieven. Deelname aan een keteninitiatief is een manier voor bedrijven om risico's in hun keten te verkleinen en aan te pakken. Dat geldt ook voor de overheid als inkopende partij.

Vraag 7
Bent u bereid het onderzoek van SOMO te benutten bij de vorming van het convenant met supermarkten, naar aanleiding van de «MVO Sector Risico Analyse»?[2] Bent u bereid om in lijn met de motie Voordewind (Kamerstuk 32 500 V, nr. 48) afspraken te maken met supermarkten over het voorkomen, bestrijden en monitoren van schendingen van arbeidsrechten, in het bijzonder bij de huismerken? Zullen duurzaamheidscertificeringen en hun prestaties, maar ook de gegevens van het *Sustainability Consortium*, onderdeel zijn van eventuele convenanten?

Antwoord 7
Het initiatief voor de convenanten ligt bij de sectoren zelf. De Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie (FNLI), het Centraal Bureau Levensmiddelen (CBL) en andere partijen uit de levensmiddelenindustrie hebben zich reeds gemeld bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de SER. Het CBL onderzoekt, samen met FNLI en IDH de mogelijkheden om, aanvullend op bestaande duurzaamheidsinitiatieven in de sector en in dialoog met relevante stakeholders, een gezamenlijk, overkoepelend convenant op te stellen waarin belangrijke sociale en ecologische thema's worden uitgewerkt. Van de sector mag verwacht worden dat zij het onderzoek van SOMO en de gegevens van TSC daarin betrekken.

---

[2] Kamerstuk 26 486 nr. 197